

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
ในบริบทของความร่วมมือเพื่อผลิตและพัฒนาแรงงาน*
PUBLIC - PRIVATE PARTNERSHIPS IN THE CONTEXT OF
COOPERATION FOR LABOR PRODUCTION AND DEVELOPMENT

ศิริประภา พรหมมา

Siriprapa Promma

มนตรี โสคติยานุรักษ์

Montree Socratyanurak

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

National Institute of Development Administration, Thailand

E-mail: siriprapa.pro@stu.nida.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม จากการค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในและต่างประเทศ กำหนดรายละเอียดองค์ประกอบแต่ละด้านตามรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบปริซึม 5 ด้าน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง พื้นที่ในการศึกษาเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร จำนวน 58 แห่ง คุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เจ้าหน้าที่ และครูฝึกของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษากลุ่มดังกล่าว สถานศึกษาละ 6 คน จำนวนทั้งสิ้น 348 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ

* Received 9 June 2022; Revised 22 June 2022; Accepted 25 June 2022

องค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ โดยทั้งสององค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างกันที่ 0.837 แสดงว่าองค์ประกอบทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมากในเชิงบวก ทั้งนี้ ภาครัฐมีบทบาททางอ้อมในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาและสถานประกอบการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันจนบรรลุเป้าหมายในการดำเนินความร่วมมือร่วมกันอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน, การจัดการอาชีวศึกษา, การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, การประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การ, การประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบปริซึม

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the components of public - private partnership and 2) analyze the relationship between the public - private sectors in the production of labor between vocational schools and the industrial sector in accordance with the needs. The research used a quantitative research methodology to study and analyze the components of cooperation between the public and private sectors in the production of labor between the vocational schools and the industrial sector from researching documents, theories and related research both in the country and abroad. The details of each component were determined according to the 5 - facet prism organization's performance evaluation model, using a questionnaire as a tool to collect data. Specific sampling was used to select the sample group. The study areas were private vocational schools that managed the dual vocational education system in the central region, the eastern region and Bangkok, 58 places. The sample consisted of administrators, teachers and personnel of private vocational schools, officers and trainers of enterprises related to the bilateral vocational management system of the aforementioned educational institutions, 6 persons per school, totaling 348 persons. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory component analysis and structural equation model analysis. The results showed that the components associated with public - private partnerships in bilateral vocational education management were attitude components towards public - private partnerships and the exchange of knowledge, in which both components had a

correlation coefficient (r) with each other at 0.837, showing that the two components were highly correlated in a positive way. In this regard, the government has an indirect role in helping to support and encourage educational institutions and enterprises to cooperate until reaching the goal of sustainable cooperation in the future.

Keywords: Public - Private Partnerships, Vocational Education Management, Dual Vocational Education, Organization Performance Evaluation, Performance Prism Model

บทนำ

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnerships: PPPs) เป็นการดำเนินการกิจกรรมร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในลักษณะสัญญาระยะยาวระหว่างกันในการจัดหาทรัพย์สินหรือบริการสาธารณะ ลดความเสี่ยงของภาครัฐโดยการโอนความเสี่ยงไปยังภาคเอกชน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการบริการ นวัตกรรมและการจูงใจด้านประสิทธิภาพ ผ่านการใช้ความเชี่ยวชาญของภาคเอกชน (Liu, J. et al., 2015) การดำเนินการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ก่อให้เกิดนวัตกรรมรวมถึงการถ่ายโอนเทคโนโลยี ในขณะที่ใช้งบประมาณและทรัพยากรเท่าเดิม (ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ คือ ความเชื่อใจ (Trust) ความจริงใจ เชื่อถือของทั้งสองฝ่าย ทำความเข้าใจรวมทั้งยอมรับในเป้าหมายร่วมกัน

การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ แต่การจัดการศึกษาในหลายประเทศกลับประสบปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาที่ไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของสถานประกอบการ และไม่เป็นไปตามความต้องการของภาคเศรษฐกิจ ไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง เครื่องมือวัสดุ เทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ล้ำสมัย ขาดกลไกปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของการผลิตและเทคโนโลยี ดังเช่น การจัดการศึกษาในสาธารณรัฐคาซัคสถานซึ่งประสบปัญหาวัสดุเครื่องมือ เทคโนโลยีการเรียนการสอนล้ำสมัย กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงไปของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษา (Issayeva, G. K. et al., 2018) การจัดการศึกษาของประเทศในทวีปแอฟริกาซึ่งประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณด้านของการศึกษาของภาครัฐ ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกทางการศึกษาทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา (Jane, I. O., 2018) รวมทั้งการจัดการศึกษาของประเทศในสหภาพยุโรป เช่น สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ประสบปัญหาทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยี รวมถึงความต้องการทักษะของตลาดแรงงาน (Linda, C. et al., 2021) ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นภาครัฐไม่อาจดำเนินการได้ฝ่ายเดียว การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนด้านการศึกษา จึงเป็นแนวทางระดับต้น ๆ ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา โดยที่ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการปรับปรุงการศึกษาจากการเป็นพันธมิตรร่วมกันในการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Sweet-Holp, T., 2001) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีทักษะ ความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้สามารถจัดการกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของตลาดแรงงานได้

การจัดการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างทักษะ พัฒนาความรู้ของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน คือ “การอาชีวศึกษา” โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2009) ได้กำหนดให้การอาชีวศึกษาเป็นการส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเป็นภาคการศึกษาที่เตรียมความพร้อมบุคคลสำหรับสาขาอาชีพต่าง ๆ และมีส่วนในการพัฒนาคนให้สามารถทำงานในโลกการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นเครื่องมือในการบรรเทาความยากจนของผู้เรียน การอาชีวศึกษาเป็นการเรียนการสอนในสายวิชาชีพ ผู้สำเร็จการศึกษาจะมีสมรรถนะในวิชาชีพพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน การดำเนินการอาชีวศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิต พัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีให้มีคุณภาพรวมทั้งมาตรฐานสอดคล้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ให้ผู้รับการศึกษามีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ มีสมรรถนะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, 2551) ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างทักษะ ความรู้แก่ผู้เรียนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานนั้น ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าวได้เพียงฝ่ายเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การร่วมพัฒนาและออกแบบหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ความร่วมมือในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีสำหรับการเรียนรวมไปถึงการฝึกปฏิบัติ ซึ่งความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในด้านการอาชีวศึกษาดังกล่าว ย่อมเป็นการรับประกันกับสถานประกอบการว่าผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะ ความรู้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ (Jane, I. O., 2018); (Linda, C. et al., 2021)

การดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนด้านการอาชีวศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562ก); (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562ข) ซึ่งเรียกว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational System) โดยการจัดการเรียนระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียน การบริหารจัดการ การวัดรวมถึงการประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา อีกส่วนเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) การดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาด้วยกัน คือ “การจัดการอาชีวศึกษาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) สำหรับประเทศไทยได้นำเอารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนดังกล่าวมาใช้ในการจัดรูปแบบอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) มีเป้าหมายเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยการดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานประกอบการร่วมมือกันดำเนินการ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพรวมทั้งทัศนคติที่เหมาะสม ในการทำงานตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ การดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยการดำเนินการร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย คือ สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการผลิตและพัฒนาแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการแข่งขันของประเทศในอนาคต โดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ในรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อการผลิตพัฒนาแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคีที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งสองฝ่ายเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ความ

ร่วมมือให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น โดยศึกษาถึงองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในกระบวนการบริหารจัดการ การดำเนินงานความสัมพันธ์ของรูปแบบความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชน ขณะที่องค์ประกอบใดมีความสัมพันธ์ที่ทำให้การดำเนินการของรูปแบบ ความร่วมมือมีผลดำเนินงานที่ดีขึ้นหรือแตกต่างกัน เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชน ให้ที่ยอมรับรวมไปถึงการนำไปสู่การพัฒนากำลังแรงงานที่มีทักษะวิชาชีพที่ มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการประกอบและภาคอุตสาหกรรมต้องการ โดยการประเมินผลการ ปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านความพึง พอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Satisfaction) ด้านการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Stakeholder Contribution) ด้านกลยุทธ์ (Strategies) ด้านกระบวนการ (Processes) และด้านความสามารถ (Capabilities) (Neely, A. et al., 2001) เป็นกรอบ ในการกำหนดองค์ประกอบในแต่ละด้าน รวมถึงหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในแต่ละด้าน ที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนดังกล่าว ซึ่งจะ นำไปสู่การส่งเสริม รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือให้ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตแรงงาน ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนใน การผลิตแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีทั่วประเทศ จำนวน 107 แห่ง กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่จัดการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออก จำนวน 58 แห่ง รวมถึงกำหนดคุณสมบัติกลุ่ม ตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เจ้าหน้าที่ รวมทั้งครูฝึกของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มดังกล่าว สถานศึกษาละ 6 คน จำนวนทั้งสิ้น 348 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ และต่างประเทศ โดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ รวมถึงองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในบริบทของความร่วมมือเพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อสรุปเป็นข้อคำถาม ใช้การประเมินการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism ในการดำเนินการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใน 5 ด้าน เป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถามของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, R., 1961) (Likert's Five Rating Scale) ได้ข้อคำถาม 127 ข้อ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรง (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ที่เรียกว่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อคำถาม 118 ข้อ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 15 ฉบับ แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1984) (Coefficient Alpha Cronbach Method) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาควรมีค่ามากกว่า 0.7 จึงถือว่าแบบสอบถามสมบูรณ์ ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.992

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของการดำเนินการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในบริบทของความร่วมมือเพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม โดยการนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง มาดำเนินการดังนี้

วิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการดำเนินการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนดังกล่าว ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อลดจำนวนตัวแปร และยืนยันความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละด้านตามการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism

วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากการวิเคราะห์ปัจจัยและสรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดำเนินการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ใน 5 ด้าน และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เจ้าหน้าที่ รวมทั้งครูฝึกของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มดังกล่าว นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ตามรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism โดยการใช้การสกัดองค์ประกอบ (Fact Extraction) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) โดยหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีวารีแมกซ์ (Varimax Rotation) ใช้เกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบดังนี้ 1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไป เป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (Practically Significant) 2) ค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser's Criterion) (Kaiser, H. F., 1960) และ 3) มีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป (Hatcher) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวได้จำนวนองค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละด้าน

องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนตามรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism ในแต่ละด้านมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 14 องค์ประกอบ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบจากการวิเคราะห์ปัจจัยข้อคำถาม (Factor Analysis) ในแต่ละด้าน

องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน	องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ชื่อองค์ประกอบใหม่	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues)
	องค์ประกอบที่ 1	13	ทัศนคติต่อการดำเนินการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน	0.508 - 0.749	16.281
ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	องค์ประกอบที่ 2	9	การบริหารจัดการความร่วมมือ	0.537 - 0.689	1.217
	องค์ประกอบที่ 3	6	ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาจากการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	0.599 - 0.775	1.029

องค์ประกอบ ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ และเอกชน	องค์ประกอบ	จำนวน ตัวแปร	ชื่อองค์ประกอบใหม่	น้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading)	ค่าความ แปรปรวน ของตัวแปร (Eigenvalues)
การมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	องค์ประกอบที่ 1	9	การมีส่วนร่วมในการ จัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี	0.563 - 0.738	16.602
	องค์ประกอบที่ 2	8	การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ระหว่างกัน	0.558 - 0.679	2.026
	องค์ประกอบที่ 3	6	บทบาทของสถานศึกษา และสถานประกอบการ	0.583 - 0.798	1.154
	องค์ประกอบที่ 4	4	บทบาทของภาครัฐ	0.674 - 0.803	1.007
กลยุทธ์	องค์ประกอบที่ 1	8	การบริหารความร่วมมือ	0.605 - 0.860	9.772
	องค์ประกอบที่ 2	7	การประเมินผลความ ร่วมมือ	0.662 - 0.855	1.406
กระบวนการ	องค์ประกอบที่ 1	14	รูปแบบความร่วมมือใน การจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	0.514 - 0.831	19.313
	องค์ประกอบที่ 2	9	มาตรฐานตามแนว ปฏิบัติการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	0.529 - 0.855	2.554
	องค์ประกอบที่ 3	6	ทัศนคติต่อการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	0.561 0.832	1.554
	องค์ประกอบที่ 4	1	เทคโนโลยีความร่วมมือ	0.616	1.004
ความสามารถ		1	การช่วยเหลือในการ จัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	11.122	0.816
จำนวนตัวองค์ประกอบทั้งสิ้น 14 องค์ประกอบ จำนวนตัวแปรทั้งสิ้น 101 ตัวแปร					

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากภาพที่ 1 พบว่า สัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์หรือค่าชั้นแห่งความอิสระ มีค่าเท่ากับ 2.164 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือน้อยกว่า 3 เพื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์ของสมการโครงสร้างที่กำหนดไว้ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 พบว่าดัชนีทุกตัวได้แก่ GFI = 0.988, AGFI = 0.956 NFI = 0.993, IFI = 0.996, CFI = 0.996 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบความร่วมมือที่มีผลต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เห็นเด่นชัด คือ

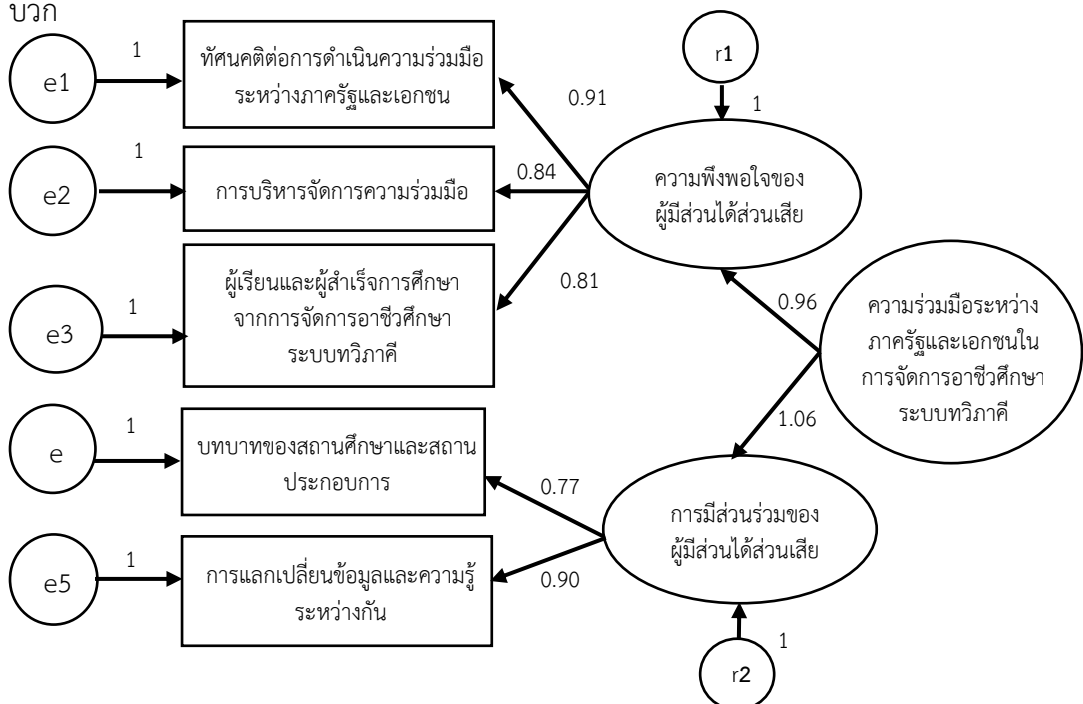
ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งมีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.96 ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐ

และเอกชน มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.91 การบริหารจัดการความร่วมมือ มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.84 และบทบาทของสถานศึกษาและสถานประกอบการในการดำเนินความร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.81

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 1.06 ประกอบด้วย องค์ประกอบบทบาทของสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.77 และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน มีค่าน้ำหนักข้อคำถาม (Factor Loading) เท่ากับ 0.90

เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ องค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน โดยทั้งสององค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างกันที่ 0.837 แสดงว่าองค์ประกอบทั้งสองมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมากในเชิงบวก

ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square) = 8.685, df = 4, P = 0.70, CMIN/DF = 2.164, GFI = 0.988, CFI = 0.996 *P<0.05

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในบริบทของความร่วมมือเพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับภาคอุตสาหกรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้การประเมินการปฏิบัติงานขององค์การรูปแบบ Performance Prism ใน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านกลยุทธ์ ด้านกระบวนการ และด้านความสามารถ เป็นกรอบในการกำหนดในการระบุองค์ประกอบในแต่ละด้าน ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในบริบทของความร่วมมือเพื่อการผลิตและพัฒนาแรงงานระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ แบ่งด้านตามรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงาน Performance Prism 5 ด้าน โดยมีองค์ประกอบ การดำเนินความร่วมมือทั้งสิ้น 14 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทิศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน 2) การบริหารจัดการความร่วมมือ 3) ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี 4) การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาและสถานประกอบการ 5) บทบาทของสถานศึกษาและสถานประกอบการ 6) การแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างกัน 7) บทบาทของภาครัฐ 8) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการ 9) การวางแผนจัดการความร่วมมือ 10) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 11) มาตรฐานตามแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 12) การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 13) การฝึกอบรมอาชีพพร้อมกัน และ 14) การช่วยเหลือในดำเนินความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ พบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนดังกล่าว คือ ทิศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการความร่วมมือ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี บทบาทของสถานศึกษาและสถานประกอบการ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีข้างต้น มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับสูงจนถึงสูงมาก และมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงบวก ซึ่งหากองค์ประกอบใดมีการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบตัวอื่น และส่งผลถึงความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือดังกล่าวด้วย

2. ทิศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ถือเป็นองค์ประกอบของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นในระดับสูงมาก เป็นไปตามการศึกษาของ Jane, I. O. ซึ่งระบุถึงประเด็นความท้าทายในการจัดการอาชีวศึกษาผ่านความร่วมมือภาครัฐ

และเอกชน เพื่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานประสบความสำเร็จและพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ ทักษะคิดต่อการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาของผู้ปกครอง และผู้เรียนเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งสร้างความยั่งยืนในการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา รวมถึงทัศนคติของภาครัฐต่อการดำเนินนโยบายด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งหากภาครัฐมีนโยบายและแนวปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา โดยเปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในออกแบบพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความรู้ ทักษะตามความต้องการของสถานประกอบการ ทำให้ภาคการศึกษาสามารถพัฒนาทักษะ และความรู้ของผู้เรียนให้สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ และมีความรู้ ทักษะตามวิชาชีพ (Jane, I. O., 2018) และการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี 4.0 ของสุมาลี จันทรชะลอ และเบญจมาภรณ์ จันทร ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการต่อการดำเนินความร่วมมือดังกล่าว ซึ่งหากทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแล้ว การดำเนินความร่วมมือดังกล่าวย่อมไม่ประสบความสำเร็จและนำไปสู่การยุติการดำเนินความร่วมมือระหว่างกัน อีกทั้ง สถานศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องปฐมนิเทศทำความเข้าใจกับผู้เรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (สุมาลี จันทรชะลอ และเบญจมาภรณ์ จันทร, 2562) ด้วยผู้เรียนและผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งในทางตรงและทางอ้อม ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การปรับตัวและการปฏิบัติตนของผู้เรียนในสถานประกอบการ การปรับมุมมองเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี หากทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ย่อมส่งผลดีต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

นอกจากทัศนคติต่อการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการผลักดันให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบความสำเร็จแล้ว องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งในการผลักดันให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบความสำเร็จ เชื่อมโยงกับทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งถือว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินความร่วมมือประสบความสำเร็จ การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากรที่มีระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้เข้าใจความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นด้วย (Freeman, R. E. et al., 2010) โดยองค์ประกอบการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ถือเป็นองค์ประกอบสนับสนุนให้การดำเนินความร่วมมือดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันไม่ได้จำกัดอยู่ที่การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและสถานประกอบการ รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาของผู้เรียนในระหว่างเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีประสบความสำเร็จ ดังเช่นการศึกษาของ ประภาพรรณ ปรีวรรม และคณะ และเบญจวรรณ ศรีคำนวลและคณะ ซึ่งระบุถึงแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาและสถานประกอบการควรมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามแก้ไขปัญหาของการจัดการเรียนการสอน (ประภาพรรณ ปรีวรรม และคณะ, 2559); (เบญจวรรณ ศรีคำนวล และคณะ, 2560)

ในส่วนของบทบาทและบทบาทของภาครัฐ ผลจากการวิจัยไม่พบว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยตรง แต่การให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือดังกล่าวของภาครัฐเป็นส่วนช่วยส่งเสริมองค์ประกอบอื่นให้สามารถดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบความสำเร็จได้ อาทิเช่น การกำหนดการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปด้านการศึกษาของประเทศ มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งสู่ความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยให้ความสำคัญการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน ดังที่ได้ระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ 2564 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับสถานประกอบการซึ่งร่วมดำเนินความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามแนวปฏิบัติการขอรับสิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบกิจการ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการรับนักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไป เข้าฝึกงานและฝึกเตรียมเข้าทำงานกับผู้ประกอบกิจการ เป็นต้น ทั้งนี้ แม้สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หากแต่บทบาทและหน้าที่ของภาครัฐมีผลทางอ้อมในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาและสถานประกอบการสามารถดำเนินความร่วมมือ

ระหว่างกันจนบรรลุเป้าหมาย และยั่งยืนของการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน มีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการใด ๆ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตและพัฒนาแรงงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน แต่องค์ประกอบที่มีความสำคัญและเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จ คือ ทศนคติ ความเชื่อใจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีความมุ่งมั่นและเป้าหมายการดำเนินความร่วมมือระหว่างกันในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งมีความเชื่อใจกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างตรงไปตรงมา จะส่งผลให้การดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนประสบความสำเร็จ ไม่เฉพาะแต่ความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาแรงงาน ยังรวมไปถึงความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาครัฐไม่ได้มีบทบาทในการดำเนินความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาแรงงานโดยตรง แต่ภาครัฐหรือหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินความร่วมมือระหว่างกัน ผ่านนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล กฎหมาย ข้อบังคับและแนวปฏิบัติต่าง ๆ จากการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอ สามารถแนะแนวทางที่เหมาะสมได้ดังนี้ ประการแรกภาครัฐให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการผลิตและการพัฒนากำลังแรงงาน ประการที่สองภาครัฐควรมีการประเมินผลการดำเนินความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ การดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างทันสถานการณ์ ประการที่สามภาครัฐควรจัดทำฐานข้อมูลกลางความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบองค์รวมทั้งในแง่มุมทางการศึกษา การผลิตและพัฒนาแรงงาน ความร่วมมือ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบ และพัฒนาความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต และประการสุดท้ายสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ ควรมีการทบทวน และประเมินผลปรับปรุงความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุก ๆ 5 ปี เพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในครั้งต่อไป คือ ควรศึกษาประเด็นงบประมาณการจัดความร่วมมือ สวัสดิการ การคุ้มครองผู้เรียน และความปลอดภัยในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ รวมทั้งศึกษาประเด็น

การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่จากสถานประกอบการสู่สถานศึกษา อาชีวศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาแรงงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เบญจวรรณ ศรีคำนวล และคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ฉบับ ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2535-2548.
- ประภาพรรณ ปรีวรณ และคณะ. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), 201-214.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก หน้า 1-24 (5 มีนาคม 2551).
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2550). การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ใน *ดุขฎินิพนธ์ครุศาสตรดุขฎิปบัณฑิต สาขาวิชา อุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). แนวทางปฏิบัติการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *อาชีวศึกษาพัฒนาชาติ: บทเรียนจากสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.*
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับ ปรับปรุง). เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://bit.ly/3ozX8LE>*
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562ก). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2564 จาก <https://bit.ly/3JOxVC>*
- _____. (2562ข). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 8 การจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2564 จาก <https://bit.ly/3Dn1rzY>*
- สุมาลี จันทร์ชะลอ และเบญจมาภรณ์ จันทร์. (2562). การจัดการศึกษาในระบบฝึกทวิภาคีใน ยุค 4.0. *วารสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม*, 2(1), 12-27.

- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. (4th ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Freeman, R. E. et al. (2010). Stakeholder Theory: The State of the Art. *The Academy of Management Annals*, 4(1), 403-445.
- Issayeva, G. K. et al. (2018). Public Private Partnerships in Education: Modes of Governance in Developing Economy. Retrieved August 20, 2021, from [https://www.semanticscholar.org/paper/Public-Private-Partnerships-in-Education% 3A- Modes- of- Issayeva- Abdikadirova/ 2135bd56abd181a32efbaeba26dd3907de77ecea](https://www.semanticscholar.org/paper/Public-Private-Partnerships-in-Education%3A-Modes-of-Issayeva-Abdikadirova/2135bd56abd181a32efbaeba26dd3907de77ecea)
- Jane, I. O. (2018). Revamping Technical Vocational Education and Training through Public-Private Partnerships for Skill Development. *Makerere Journal of Higher Education*, 11(1), 73-91.
- Kaiser, H. F. (1960). The application of electronic computers to factor analysis. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 141-151.
- Likert, R. (1961). *New pattern of Management*. New York: McGraw-Hill Book.
- Linda, C. et al. (2021). Comparative VET European research since the 1980s: accommodating changes in VET systems and labour markets. *Journal of Vocational Education & Training*, 73(2), 295-315.
- Liu, J. et al. (2015). Review of performance measurement: implications for public-private partnerships. *Built Environment Project and Asset Management*, 5(1), 35-51.
- Neely, A. et al. (2001). The Performance Prism in Practice. *Measuring Business Excellence*, 5(2), 6-13.
- Sweet-Holp, T. (2001). *Public-private partnerships in education*. (Electronic Thesis or Dissertation). Retrieved May 25, 2021, from <https://etd.ohiolink.edu/>
- UNESCO. (2009). *Regional contribution to Statistical Information Systems Development for Technical and Vocational Education and Training*. Retrieved May 25, 2021, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002160/216065e.pdf>